

LINEA NIGRA

Jazmina Barrera (1988, Mexico-Stad) ontving een Fulbright Grant voor de New York University. Deze duizendpoot is uitgever en mede-oprichter van Ediciones Antílope, schreef vijf boeken en een kinderboek en publiceert al jaren in *The Paris Review*, *El País* en *The New York Times*. *Linea nigra* was finalist voor de National Book Critics Circle Award. Barrera woont in Mexico-Stad met haar partner Alejandro Zambra en hun zoontje Silvestre.

JAZMINA BARRERA

LINEA NIGRA

ZWANGERSCHAP EN AARDBEVINGEN

Roman

Vertaald uit het Spaans door Alyssia Sebes

MERIDIAAN
UITGEVERS

2025

De vertaler ontving voor deze vertaling een Startersbeurs van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Eerste druk, januari 2025

Cometierra © 2020 Jazmina Barrera

Deze uitgave kwam mede tot stand door bemiddeling van Indent Literary Agency, www.indentagency.com

© 2024 Nederlandse vertaling Alyssia Sebes

Onder mentoraat van Brigitte Coopmans, mede mogelijk gemaakt door het ELV

Oorspronkelijke titel *Linea nigra*

Oorspronkelijke uitgave Almadía Editorial

Omslagontwerp Nanja Toebak

Omslagbeeld Münster Studio

Foto van de auteur © Barry Domínguez

Typografie Wim ten Brinke

Drukkerij Wilco

ISBN 978 94 93305 59 5

NUR 302

www.meridiaanuitgevers.com

 @meridiaanuitgevers

 @meridiaanboeken

 @MeridiaanBoeken

 Meridiaan Uitgevers

*Voor degenen over wie dit boek gaat
(Silvestre, Alejandro en Tere)
en iedereen die zich aangesproken voelt*

|

PREGNANT IMAGE

Vanochtend in de wachtkamer zag ik toevallig een astronomische kalender hangen. Dit jaar krijgen we een sterrenregen, een supermaan in december, een gedeeltelijke maansverduistering in Azië en, over een paar maanden, een gedeeltelijke zonsverduistering hier in Mexico.

Verrast, verheugd en in de war tegelijk bedacht ik onderweg naar huis ineens: ik zal nooit meer alleen zijn. Niet echt. Ik was als de dood en dolblij.

*

Een zwangere buik is net een fruitschaal. Wekelijks verneem je via allerlei apps op welke fruitsoort je groeiende foetus lijkt. Het zijn buitenlandse apps, ze houden geen rekening met de rijke variatie aan fruit in Mexico of met de verschillende groottes van mango's en avocado's. Alejandro vertelt dat een Mexicaanse mandarijn even groot is als een Chileense sinaasappel en dat een Chileense mandarijn even groot is als een Mexicaanse limoen. En dan zegt hij ook nog *limón de pica* tegen wat ik gewoon

limón noem en zegt hij *limón* tegen wat ik *limón amarillo* noem.

Een paar dagen geleden hadden we een echo en hoorden we het hartje. De verpleegkundige zei dat het heel krachtig klopte. Het lijfje is zo groot als een blauwe bes en bestaat grotendeels uit een kloppend hart. Het is haast onmogelijk om niet verliefd te worden op een levend wezentje ter grootte van een blauwe bes dat een hart heeft, dat helemaal bestaat uit een krachtig kloppend hart.

*

De geur van brood heb ik altijd heerlijk gevonden, ik fantaseerde zelfs over een parfum met de naam Boulangerie, maar nu moet ik kokhalzen van de walm die uit de zak opstijgt, van alleen al de gedachte aan een boterham met jam. Ik vertel dit aan Alejandro en hij stelt voor dat ik alles wat me overkomt opschrijf, zodat ik het niet vergeet. Ik zeg maar niet dat ik daar al mee begonnen ben, want zo'n zwangerschapsdagboek vind ik nogal afgezaagd. Zo cliché zelfs dat het wordt aangeraden in het boek *What to Expect When You're Expecting*.

Ik herlees ook *De argonauten* van Maggie Nelson. Vandaag heb ik het fragment gelezen waarin ze schrijft dat er te weinig gepraat wordt over de duistere kant van het zwanger zijn. Zelf had ze geen gemakkelijke zwangerschap: ze was angstig en kreeg te maken met complicaties. Ze overleefde het maar net. Ook ik had niet ver-

wacht dat je het tijdens een zwangerschap soms zo moeilijk kunt hebben. Mijn moeder en mijn vriendinnen hadden me alleen verteld over een wonderbaarlijke transformatie, over hoe ongelooflijk de bevalling wel niet was, en ineens blijken ze zich continu misselijk en belabberd te hebben gevoeld. Daar komen ze nu mee. Natuurlijk ben ik ook blij, heel blij zelfs, als we het over namen hebben bijvoorbeeld, of als ik me voorstel hoe zijn gezichtje eruitziet. Maar dat had ik verwacht, daar had ik op gerekend; op die duistere kant niet.

Ik vind het nog steeds lastig te bevatten dat de halve mensheid dit heeft meegemaakt. Het is de gewoonste zaak van de wereld, en voor mij toch zo anders, zo ongemakkelijk en verwarrend.

*

Mijn moeder kreeg voor het eerst goede kritieken dankzij een serie abstracte schilderijen van groot formaat met als centraal thema de kleur rood. Ik was toen drie of vier jaar oud. Maar juist in die succesvolle periode besloot ze met een nieuwe serie te beginnen, een eerbetoon aan het suprematisme van de Russische schilder Malevitsj, een verzameling van doeken die onmogelijk te fotograferen en te verkopen waren, een studie die ging over zwart en de grenzen van kleur. Door de jaren heen legde mijn moeder me tijdens bezoeken aan musea en exposities uit hoe je naar bepaalde schilderijen moest kijken, bijvoorbeeld naar Rothko's zwart op zwart. Ze bracht me het ge-

duld en de reflectie bij die je nodig hebt om je ogen het zwart in het zwart te leren zien: matzwart, glanzend zwart, rood-, paars- en bijna grijszwart. Toen ik jaren na de zwarte serie van mijn moeder als tiener schilderles had, begreep ik pas wat het aan vakmanschap vereist om de verschillende zwarttinten te kunnen onderscheiden, te mengen en egaal te krijgen, hoe moeilijk het was om ze zo, zonder zichtbare penseelstreken, op het doek te krijgen en dat zuigende matte zwart te bereiken, het zwart van de leegte. Als ik me probeer voor te stellen hoe de wereld in de baarmoeder eruitziet, denk ik aan die schilderijen van mijn moeder, aan haar lessen over zien in het donker.

*

De discussie over de meisjesnaam loopt hoog op. Alles wat eindigt op een s of een z is bij voorbaat uitgesloten vanwege de achternaam van de vader. Paz heb ik altijd mooi gevonden. Ex-vriendinnen (met prachtige namen) en ex-vriendjes (heel weinig en met nogal lelijke namen) zijn uit den boze. Terwijl ik bijna gedachteloos wat namen opsomde, kwam ik ineens op Mar. Ik vind het een prachtige naam en Alejandro was er meteen weg van. Zo origineel, zei hij, zo simpel en mooi. Waarom heten niet meer mensen zo?

Maar ik heb meteen spijt dat ik die naam heb uitgesproken. Een van mijn beste vriendinnen heet Mar. Eigenlijk María del Mar, maar we noemen haar Mar. Ik

ken verder niemand die zo heet en voor mij zijn de persoon en de naam onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hij doet met denken aan haar en aan niemand anders, en dat wil ik graag zo houden. Dat wordt hem dus niet. Er zijn talloze meisjesnamen die ik leuker vind. Ik vertel ze aan Alejandro, probeer hem te overtuigen met Natalia, Selva of Josefina, maar het moet en zal Mar worden. Ik krijg het niet uit zijn hoofd gepraat.

*

Ik knapte weer op. Dagenlang had ik misselijk op bed gelegen, vastgeklampt aan mijn warmtekussen of aan Alejandro's hand. Ik maakte mezelf wijs dat ik op een drie maanden durende cruise was en leed aan *mal de mar*, zeeziekte. De eerste drie maanden is de misselijkheid het ergst. Ik zou het liefst overboord springen, dan was het allemaal afgelopen.

Vandaag ben ik uit eten geweest met vriendin U. en ik hoorde haar uitvoerig vertellen hoe geweldig die alternatieve geneeswijzen waren waarmee ze experimenteerde (acupunctuur en bachbloesemtherapie). Ondertussen dacht ik vol ontzag aan mijn Emesafene. Sinds ik een dag geleden begonnen ben met slikken, ben ik niet meer misselijk geweest; ik zou de uitvinder graag een bedankje sturen en hem laten weten dat hij mijn leven heeft gered.

*

Ons appartement is nog niet helemaal op orde. Door de zwangerschap zijn veel van onze plannen in de war geschopt. Ons bijna-kantoor, bijvoorbeeld. We hadden een bureau en een stoel gekocht en in de kamer naast de onze neergezet. De router en de telefoon hadden we daar laten aansluiten. Maar nu hebben we een babykamer nodig en moeten we alle kabels weer weghalen; we weten niet wat we met het bureau aan moeten, we weten niet waar we kunnen schrijven.

Als ik geweten had dat ik zwanger was, had ik niet zoveel dozen gesjouwd bij de verhuizing. Geen wonder dat ik me zo moe voelde, zo futloos.

*

Het internet wemelt van de verhalen over problemen met zwanger worden. Een aantal vriendinnen van me is het al heel lang aan het proberen. Ik had overal gelezen dat je lichaam, als je lang aan de pil bent geweest, ongeveer een jaar nodig heeft om weer de oude te worden. Ik was ermee gestopt in de veronderstelling dat ik op zijn vroegst een jaar later zwanger zou raken. Zo hadden we het gepland, zo zou het gaan. Een maand nadat ik gestopt was met de pil, was ik zwanger.

*

Een paar maanden geleden heb ik een beurs aangevraagd om een jaar te kunnen schrijven, en ik heb net gehoord dat hij is toegekend. Ik krijg de uitroeptekens niet uit

mijn vingers. Ik weet niet of ik blij moet zijn of doodsbenauwd. Op welk moment van de dag ga ik met een pasgeboren baby over weet-ik-wat zitten schrijven? Ik weet niet eens meer waar dat project precies over ging.

*

Het boek heeft het over een 'gevoel van onwerkelijkheid'. Mijn buik is iets dikker, ietsjes maar. Ik heb eerder zo'n buikje gehad. Als ik niet zou weten dat ik zwanger was, had ik er niet aan gedacht. Ik zou de misselijkheid en de vermoeidheid aan iets anders toeschrijven en dat ik over tijd was aan iets hormonaals. Ik moest denken aan dat verhaal van De Maupassant, *De Horla*. Een zwangerschap lijkt in het begin een energieslurpend, onzichtbaar wezen dat je het gevoel geeft alsof je ziek bent. Ik denk aan *De Horla* en aan vampiers, en dan schiet het me weer te binnen: moedermelk is gefilterd bloed. Bloed dat eerst nog door de aderen stroomt en later in melk verandert. Als ik dit vertel, blijkt vrijwel niemand het te weten. Maar dat zou wel moeten, iedereen zou dit moeten weten.

*

We hebben besloten het ene bureau in de eetkamer te zetten en het andere in het kamertje aan het dakterras. Eigenlijk wilde ik niet beslissen wáár omdat ik bang ben om te bedenken wannéér: wanneer ga ik schrijven na de bevalling? Op welk moment? Ik blijf wel schrijven, hoor, zei ik tegen mijn moeder toen ze vroeg of ik bereid was

om mijn plannen voor de komende twee jaar in de ijskast te zetten. Natuurlijk blijf ik schrijven, in elk geval zolang ik Emesafene slik.

Ik heb *The Third Baby's the Easiest* van Shirley Jackson net uit. Een vrouw is onderweg naar het ziekenhuis om te bevallen van haar derde kind. Bevallen en alles wat eraan voorafgaat is een langdurig, verwarrend, ingewikkeld en pijnlijk proces, hoewel de mensen in haar omgeving volhouden dat ze 'gewoon een kind gaat krijgen' en dat 'het derde kind het makkelijkst is'. In mijn favoriete passage komt ze aan bij het ziekenhuis en krijgt ze bij de receptie een reeks strontvervelende vragen waar ze tussen de weeën door antwoord op moet geven. Als de receptioniste naar haar beroep informeert, antwoordt Jackson 'schrijfster'. De vrouw zegt: 'Ik zet wel "huisvrouw" neer.' Ondanks de pijn blijft Jackson erbij dat haar beroep 'schrijfster' is, maar de receptioniste herhaalt dat ze 'huisvrouw' zal invullen.

*

Ik ben over Ritta-Christina aan het lezen, de beroemde Siamese tweeling die slechts vijf maanden heeft geleefd. Ze deelden een vagina en twee benen, maar hadden ieder hun eigen hoofd. Ik kan de appel (een groene, volgens Alejandro) nog niet voelen, maar ik weet dat er een deel van mijn lichaam is dat ik niet ben, een deel dat los van mij beweegt en eigen genen heeft; dat handen en benen en een mond en nagels heeft, maar leeft van het hetzelfde.

de voedsel als ik, gaat waar ik ga en voor zijn bestaan van mij afhankelijk is.

Ik ben constant moe, ik voel me een soort van verdoofd, alsof ik er ben maar ook weer niet. Misschien omdat een stukje van mij een andere persoon aan het maken is, of omdat een stukje van mij op dit moment ook een ander is. Het is heel verwarrend allemaal, maar wat ik eigenlijk wilde schrijven is dit: een zwangerschap is een verhaal over dubbelgangers.

*

Mijn achternaam, Barrera, 'barrière' klinkt nogal hard. De betekenis is begrenzend, saai, kakofonisch. Zambra betekent 'feestgedruis' en is ook een soort bootje. Een bevriend stel gaf als eerste in de stad hun kind de achternaam van de moeder, maar haar achternaam spreekt tot de verbeelding, heeft karakter: Prudencio. Alle kinderen zouden de achternaam van hun moeder moeten dragen, behalve als die achternaam Barrera is.

Over feestjes gesproken, ik las over Niki de Saint Phalle, die in 1966 in een museum in Stockholm exposeerde met een reusachtige sculptuur van een op haar rug liggende vrouw: *Hon* (Zij). Via de vagina kon het publiek het in felle kleuren geschilderde beeld betreden. Binnen was een tentoonstelling van vervalste kunstwerken; in de rechterborst zat een melkbar en in de linker een planetarium. Niki noemde haar 'een feest' en 'de terugkeer naar de baarmoeder'.

*

Zonder specifiek doel heb ik veel tijd gestoken in een poging een zin van Meghan O'Rourke te doorgronden en te vertalen. Er staat zoiets als dit: 'De moeder overstijgt iedere notie van een begin. Dat maakt haar tot een moeder: jijzelf kunt het verhaal niet beginnen.'

Deze regels gaan wat mij betreft naadloos over in een gedicht van Katie Schmid dat 'De veerman' heet en ongeveer luidt als volgt:

'In het hiernamaals zie ik als eerste het gezicht van mijn moeder.

Alle moeders zijn de veerman, alle waren ze ooit de boot.'

Maar ik ben niet overtuigd van mijn vertaling; dit is niet precies wat er staat. Ik blijf het proberen.

*

Gisteren droomde ik dat ik een miskraam had. Ik zag het bloed en schreeuwde. Overdag ben ik niet zo bang voor een miskraam, want de foetus is nog maar heel klein, amper een paar cellen. Het is nog te vroeg om me erop te verheugen.

*

Als ik een jongetje was geweest, zei mijn moeder altijd, had ik Silvestre geheten. Ik heb dit verhaal vroeger vaak

gehoord en soms stelde ik me voor hoe mijn leven eruit had gezien als ik een jongetje was geweest dat zo heette. Het woeste aan die naam vond ik razend interessant; Silvestre leek me niet zo'n piekeraar of controlfreak als ik, veel vrolijker. Ik legde de naam aan Alejandro voor en hij vond hem geweldig. We hebben tot nu toe geen leukere kunnen vinden. (Deze methode gaat niet op voor meisjes, want als Alejandro een meisje was geweest, had hij Jennifer geheten. Gelukkig is hij niet zo'n man die zijn naam aan zijn zoon wil doorgeven.)

De meisjesnaam blijft een probleem. Sara is bijvoorbeeld prachtig, maar geen optie omdat dat bijna hetzelfde klinkt als de achternaam van de vader. Ik kwam op Sara vanwege een vriendin die me pas een gedicht over haar zoontje heeft gestuurd. 'Het meest complete lichaam,' zo beschrijft ze het zwanger zijn. De zin zit de hele dag in mijn hoofd, als een aanstekelijk deuntje.

*

Ik dacht: alles wat ik deze maanden schrijf – alles wat ik doe, maar vooral alles wat ik schrijf – schrijven we samen. Zo samen als maar kan: de een in het binnenste van de ander.

*

Gisteren droomde ik dat ik verder in mijn zwangerschap was. Een maand of acht onderweg. Ik ging een echo laten maken, zoals donderdag staat te gebeuren, en op die echo

verscheen, in 3D, overduidelijk het beeld van een jongetje. Ineens was de jongen groot en niet meer in mij. Hij had krullen en droeg een tuinbroek met een rood T-shirt eronder. Een lach op zijn gezicht. Hij leek op geen van ons beiden, maar het was een prachtig kind. Ik heb altijd gedacht dat ik liever een meisje wilde, meisjes begrijp ik, ik ben er zelf een geweest. Jongens daarentegen lijken me een mysterie. Ik blijf erbij dat een jongen hebben heel lastig moet zijn, maar nu verheug ik me erop. Ik wil zo'n zoon als waar ik van droomde.

*

Ik zoek naar boeken over zwangerschap alsof het reisgidsen zijn. Handboeken, boeken over psychoanalyse, romans, gedichten of essays van zwangere vrouwen. Het kost me moeite om literaire teksten te vinden. Een vriendin vertelde me over Mary Shelley, die zwanger was toen ze *Frankenstein* schreef. Het was overduidelijk, en toch had ik het alle keren dat ik de roman las niet door: *Frankenstein* is een verhaal over de schepping van leven, over een man die niet zozeer de rol van god speelt, maar vooral die van vrouw.

Feministe Mary Wollstonecraft overleed kort na haar bevalling van Mary Shelley. Mary Shelley kreeg vier kinderen en drie van hen overleden, onder wie Clara, het meisje dat ze verwachtte toen ze het boek schreef. Het lijkt me logisch dat het moederschap voor haar, een deel althans, een horrorverhaal was. Ik denk aan de scène uit

Frankenstein waarin het monster tot leven komt en zijn schepper probeert te vermoorden, een angstaanjagend fragment dat een soort postnatale nachtmerrie is.

Het kostte dokter Frankenstein twee jaar om zijn monster te fabriceren uit delen van dode mensen en dieren. Twee jaar klinkt al redelijker: negen maanden om een compleet mens te maken lijkt me aan de korte kant. Zwangerschappen zouden wel drie of vijf jaar moeten duren en minder abrupt moeten verlopen, geleidelijker. En dat zeg ik niet vanwege het biologische gegeven dat mensen veel weerlozer ter wereld komen dan de meeste zoogdieren, die na hun geboorte al kunnen lopen en bijna volledig voor zichzelf kunnen zorgen. Ik zeg het omdat het me een bovennatuurlijk, onverklaarbaar en miraculeus titanenwerk lijkt. Ik begrijp niet hoe het zo snel kan gaan.

Ik houd mezelf ook niet voor de gek. Ik weet dat ik niet degene ben die hem maak, het zijn mijn bloed en mijn longen, de grillen van de genen. Het voelt alsof iemand mij gebruikt om een nieuw mens te creëren, maar ik ben het niet, mijn handen bevinden zich buiten mijn buik en ik weet van niks, ik zou nooit kunnen verklaren hoe het in zijn werk gaat, al lees ik dat het kind al longen heeft en ogen en haar. Het klinkt allemaal net zo onwaarschijnlijk als een hallucinatie of een bizar verhaal.

*